

Příloha k protokolu o SZZ č.....
Vysoká škola: PF JU Čes. Budějovice
Katedra: anglistiky
Datum odevzdání posudku diplomové práce:
21.5.2007

Diplomant: Leona Štátná

Aprobace: AJ-ŠJ/ZŠ

Recenzent*)
~~Vedoucí*)~~ diplomové práce
PhDr. Marie Ernestová

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Slovtvorné procesy při vzniku příjmení v angličtině a češtině (téma)

V teoretické části (s. 8-21) diplomantka pojednává obecně o slovtvorbě a konstatuje jaké slovtvorné procesy využívá český jazyk při tvoření slov, tj. odvozování, skládání, zkratkové tvoření, krácení, nastavování a překrucování slov, křížení, pojmenování celku podle prvních slov (např. písňe) a o konverzi.

Podobným způsobem popisuje obecně (s. 21-35) základní slovtvorné procesy v anglickém jazyce, tj. skládání, odvozování, zpětné tvoření, krácení a křížení slov v angličtině.

V další kapitole (s. 36-41) se diplomantka zabývá původem českých příjmení (z osobních jmen, místních a obyvatelských názvů, jmen vzniklých podle polohy, druhu či charakteru bydliště, jmény motivovanými tělesnými a duševními vlastnostmi, věkem a příbuzenskými vztahy nositele, dále jmény vzniklými podle společenského postavení a pracovního zařazení nositele a nakonec příjmení vzniklá z názvů živočichů a rostlin, neživých předmětů, abstrakt a přírodních jevů, ze slovesných pojmenování a z nesklonných slov).

V následující kapitole (s. 41-47) je pojednáno o původu anglických příjmení (ze jmen místních, z vlastních jmen osobních, z názvů zaměstnání a řemesel a o jménech vzniklých z přezdívek).

Zejména úvodní a velmi obecně pojatá část působí značně rozvláčně a některé její partie k samotnému tématu práce příliš mnoho neříkají. Připouštím, že popis slovtvorných postupů v obou jazycích má svoje opodstatnění, avšak není uvedeno, z jakých zdrojů byly uváděné informace přežaty. Na s. 22 jsou citovány výroky E. Sapira a H. Koziola, a na s. 23 B. Blocha, G.L. Tragera a O. Jespersena, přičemž tito autoři nejsou vůbec uvedeni v seznamu teoretické literatury. Dále není uvedeno, kde a kým byl proveden výzkum slov vzniklých křížením (s. 34) a bez přesnějších informací toto konstatování nepůsobí příliš věrohodně. Též není zcela jasné, co je míněno výrokem „pokud dítě osiřelo“ na s. 37 a sporným se mi jeví, zda jméno *Kalvoda* lze považovat 'za tvar imperativu ve spojení s přítomným časem', jak je deklarováno. Srovnání slovtvorných procesů při vzniku příjmení v A a Č je bohužel věnována necelá jedna stránka (47-48). V této části práce mi chybí především porovnání situace v obou jazycích např. v tom smyslu, že v angličtině se ve srovnání s češtinou nevyskytuje tolik jmen odvozených z názvů povolání (přestože nejčastějším příjmením je zřejmě *Smith*) a z názvů zvířat (je známo, že v češtině nenajdeme obdobu angl. příjmení *Bull*, *Byrd* a zřídka *Peacock*, přestože v obou jazycích se vyskytují *Cox-Kohout(ek)*, *Fox-Liška*, *Hare-Zajíc*, *Zajíček*, *Lamb-Beránek*, *Beran*, *Nightingale-Slavík*, *Slaviček*, *Parrot-Papoušek*, *Wolf-Vlk apod.*, zatímco *Bažant*, *Blecha*, *Brouček*, *Čejka*, *Husa*, *Ježek*, *Kocourek*, *Kolčava*, *Konipásek*, *Kotátko*, *Kozlík*, *Králík*, *Mucha*, *Rak*, *Slenička*, *Sova*, *Straka*, *Svsel*, *Šváb*, *Vrahec/Brahec*, *Vvdra*, *Žába* a i.e. ještě některá další se

údajně vyskytují pouze v Č), že v angličtině téměř neexistují příjmení odvozená z názvů rostlin (typ *Fiala, Hruška, Jahoda, Jedlička, Kalina, Konvalinka, Křen, Květ, Libíček, Petrželka, Šípek, Švestka, Trnka, Vokurka*) a velmi málokdy z názvů neživých předmětů (jako *Bečka, Halíř, Kostka, Peřina, Podlaha, Rubáš, Sochor, Stolička*), že v A vůbec neexistují jména typu *Svoboda* a *Dvořák* (která vystihují vztah majitele panství a jeho poddaných a že právě tak v A nenajdeme příjmení ve tvaru slovesa v min. čase (typu *Kopal, Sušil, Vyskočil, Zapletal*) a že anglická obdoba příjmení *Novák, Nový* a *Novotný* je v angličtině (*Newman*) velmi neobvyklá. Právě tak bylo možno zmínit, že některé názvy barev jsou/nejsou v příjmeních zastoupeny (*Brown-Hnědý*).

Pokud jde o část praktickou (s. 50-74), diplomantčiným záměrem bylo porovnat příjmení na základě 250 jmen z pražského a 250 jmen z londýnského telefonního seznamu z r. 2000. Cenné jsou zde údaje o původu jmen (z němčiny, z Bible apod.) a o slovtvorném procesu, jakým jméno vzniklo; bohužel u dobré poloviny je pouze uvedeno, že původ je cizí bez bližšího komentáře. Podle mého názoru se dalo očekávat, že současný telefonní seznam bude odrážet skutečnost, že zejména Londýn je značně kosmopolitním společenstvím a že polovina excerpt (zejména od písmene A) bude arabského či jiného orientálního původu. Alternativním řešením by bylo bývalo omezit výzkum pouze na anglická a česká příjmení na základě zdrojů uvedených v teoretické literatuře a tak se dostat blíže k podstatě věci.

Autorku je třeba pochválit za poměrně zdařilý závěr s grafickým vyjádřením výsledků.

V práci se vyskytuje několik chyb písařského, pravopisného nebo stylistického rázu:

Str.

16 nikoli *vyslovující*, nýbrž *vyjadřující vlastnost*...

21 většina publikací *rozděluje* proces...

22 jednotek, které, **stojíce** vedle sebe

23 přízvuk nesou oba členy, ... jejichž členy jsou sloveso a podstatné jméno

25 artist dvou lexémů

26 lépe: výskyt je **velice častý**, nikoli 'malý'

29 nikoli některé literatury, nýbrž někteří **badatelé**

Ve formálním textu je lépe používat tvary *jména procházejí*; totéž na s. 33: slova *přecházejí* a na s. 37 *pocházejí*

43 Hampshire

45 Rozmanitost příjmení... může být demonstrována na...

46 a tak, pokud se tak někdo jmenoval, a takové příjmení se mělo dědit, ...

76 procesy se účastnili!!!

Je nutno konstatovat, že práce je jinak napsána pečlivě. Škoda jen, že diplomantka nevěnovala více péče jazykovému ztvárnění anglického resumé:

The DT *explains in detail*... was used for *assembling the second part*. The DT was *extended by the origin of surnames*... word-forming processes *leading to their coining*. ...it was not possible to *discover* the exact origin is reflected in the results of the research *because* it was not possible to *come to a definite conclusion*. ...*the telephone directory*the last part of the *conclusions compare the results with the theoretical overview*...

Je nutno přiznat, že jde o ne zcela snadno zpracovatelné téma. Přesto si myslím, že práce mohla jít do větší hloubky a pokud její celkovou obecnost diplomantka přesvědčivě nevysvětlí při

obhajobě DP, navrhuji hodnocení známkou **d o b ř e**.

- dobře-

Návrh na klasifikaci diplomové práce:

Maie Ernestová
podpis oponentky diplomové práce

21.5.
V Českých Budějovicích dne 2007.....

Stupeň kvalifikace	v ý b o r n ě	v e l m i d o b ř e	d o b ř e	n e v y h o v ě l
--------------------	---------------	---------------------	-----------	-------------------